

Töhmet atmak gadym patyşalaryň ganynda bar

Category: Kitapcy, Medisina, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Töhmet atmak gadym patyşalaryň ganynda bar TÖHMET ATMAK GADYM PATYŞALARYŇ GANYNDA BAR

Osmanly taryhyndan iki subutnamany siziň dykgatyňyza ýetireýin. Patyşa Selim II Anadolydaky kazylara ugradan fetwalarynda alawylara agyr aýyplama bildirilmegini, töhmet atylmagyny we şeýdibem öldürilmegini buýrupdyr!

«Töhmet atyň, öldüriň» diýen patyşanyň adalatly bolandygyny kim aýdyp biler?

Türkiýäniň häzirki Amasýa welaýatynyň Budaközi etrabynda Süleýman Fakihiň ýolbaşçylyk edýän alawy kowçumyndan habardar edilen Selim II şobada Amasýanyň häkimine perman ýollapdyr. 1568-nji ýylyň 15-nji sentýabrynda çykarylan permanda patyşa Selim II şeýle buýruk beripdir:

«Ady agzalanlary toprak kazysynyň kömegi bilen uýgun biçüwde ele salyp we hiç kimsä duýdurman Gyzylyrmaga äkidip bogduryň! Ýa-da amatyna garap başga biçüwde «ogurlyk ýa-da garakçylyk

etdiler diýip, töhmet atyň-da, hakyndan çykyň...»

Patyşa Selim II-niň buýrugy belli: Alawylaryň kimdigini anykla we hiç kime bildirmän güpbasdy et, Gyzylyrmaga äkit-de bogdur! Eger bu sessiz jeza amatsyz bolsa, alawylara töhmet at, bularyň ogry, garakçydygy barada ýalan töhmet tosla we soňra äkidip öldür!

Garşymyzda alawylary öldürtmek üçin ýalan-ýaşryklary toslamagy, töhmet atylmagyny teklipe edýän osmanly patyşasy bar!

Patyşa Selim II-niň Anadolynyň dürli ýerlerinde ýaşaýan alawylaryň öldürilmegi üçin ýollan köp sanly permany bar. Selim II-niň ölüminden soň 1574-nji ýylyň 25-nji dekabrynda Myrat III 28 ýaşynda tagta geçýär. Myrat III-iň beren birinji buýrugy baş doganynyň şobada öldürilmegidir. Ol kakasy Selim II-niň soňky ýoluna ugradylan günü yzyndan baş doganyny hem ugratmaga dözüpdir.

Myrat III baş dogany üçin tutuş ýurtda kyrk gün ýas tutulmagyny buýrupdyr.

Şu ikiýüzlilige seretseňizläň, ilki baş doganyny öldürdýär, soňam kyrk gün ýas tutulmagyny buýurýar!

Ölen doganlar seňki, doganlaryny öldürden seniň özüň, ýas tutmaly-da seniň özüň, halk näme üçin seň maşgalaň, siziň tagt intrigalaryňyzyň ýasyny tutmaly?

Myrat III hem edil kakasy we atalary ýaly alawylaryň ganymany duşmany bolupdyr. Olam edil ata-babasy ýaly gerek bolsa başga etmişiň töhmetini atyp, alawylaryň hakyndan çykylmagyny buýrupdyr.

Ine, Myrat III-iň 1577-nji ýylyň 9-njy oktýabryndaky permany:

«Zülkadiriýe beglerbegine,

Elbistan kazysyna hökmümdir ki:

Sen ki kazy, Elbistan kazasynyň Inaç obasyndan Ýitilmiş Abdal atly biri üçin «Gyzylbaş bolandygy üçin şerigatyň düzgünlerine laýyklykda hakyndan gelmek lazymdyr» diýipsiň. Şimdi ady agzalany ele salmagyňy buýurýaryn:

Emrim baryp ýetende, ady agzalan gyzylbaşy başga günä ýöňkäp ele salyp we hereketlerini mukaddes şerigatyň talap edýän biçüwinde, bu boýunça has öň ugradylan uly permanyma laýyklykda soraga çekip, etmeli işiňi edersiň.

Hakykatdanam aýdylyşy ýaly gyzylbaşlygy we dinsizligi subut bolsa, geçmişde gyzylbaşlardyr dinsizler hakda ugradylan hökmi-humayunyma laýyklykda munuňam hakyndan çykylsyn».

Bu iki osmanly resminamasyňy nämüçin dykgatyňyza ýetirdim? Düşündürmäge synanşaýyn.

2013-nji ýylyň 29-njy maýynda «Taksim» seýilgähinde bolup geçen protest demonstrasiýasynda polisiýanyň agyr hüjümine uçran ýaşlar Dolmabahçedäki «Walide sultan» metjidine sygyndylar. Ýere serilen ýaşlara ilkinji medisina kömegini şu ýerde bermäge synanyşdylar. Premýer-ministr Rejep Taýýip Erdogan bolsa, ine, şu metjitde şular ýaly ýagdaýda-da spirtli içgileriň içilendini öňe sürdi. Aýdylýan zadyň dogrudygyny tassyklamak üçin metjidiň azançysy şaýat görkezildi. Şaýat garaşylan düşündirişi beren bolsa, «Taksim» seýilgähinde aýaga galan ýaşlaryň abraýy halkyň gözünde bir köpük bolaýmalydy. Emma garaşylşy ýaly bolmady, azançy metjitde içgi içilendigini görmändigini aýtdy. Hernäçe basyş edilse-de, ol beren görkezmesinden dänmedi.

Premýer-ministr Rejep Taýýip Erdogan ýalan sözläpdi.

Erdogan «eždadym» diýip ýere-göge sygdyрмаýan ata-babasyňyň ulanan taktikasyny ulanyp, aýaga galan ýaşlara töhmet atypdy. 2013-nji ýylyň 11-nji iýunynda partiýasynyň topar

ýygnanyşygynda ‘Taksim» seýilgähinde bolanlary gaýtadan gozgan Erdogan aýaga galan ýaşlary nyşanalap, «kellesi ýapynjaly gyzlarymyzy ýapynjalaryndan tutup ýerde süýrediler, bürenjekli bajylaryma topuldylar. Bir ýakynymyň gelnini ýerde süýrediler, özüne we çagasyna el ýetirdiler» diýdi. Wakalaryň bolup geçendigi aýdylýan ýerde wideokameralar barlananda, beýle zadyň bolmandygy belli boldy.

Premýer-ministr Rejep Taýýip Erdogan ýene ýalan sözläpdi.

Erdogan «eždadym» diýýän osmanly patyşalary bilen birmeňzeş ýaradylyşdadygyny, birmeňzeş häsiýetdedigini ýene bir gezek subut edýärdi we garşydaşlaryna töhmet atýardy!

Siz – siz boluň, osmanla «eždadym», «ata-babam» diýenlerden, osmanly fanatlaryndan gaça duruň! Çünki size nirede, haçan, nähili töhmet atjakdyklary hiç belli bolmaz!

Ýylmaz DIKBAŞ.

Facebook, 14.06.2014 ý. Taryhy makalalar